

kinderen de borst moeten hebben, als de vrouw moe en uitgeput is, niet mooi meer blijft, er vervallen gaat uitzien, geen lust heeft zich te verzorgen.... Dan gaat een man zich immers toch weer op andere manieren uitleven? En waar blijf je dan met je onverbreekelijke, echte liefde....? Het zijn immers alles woorden, zonder werkelijkheid?"

Renato liet hem uitspreken. Een poos lang zat hij hem zwijgend aan te zien. Zijn oogen werden diep, zijn glimlach werd tot een glans van innerlijkheid over heel zijn gezicht. De matelooze liefde van zijn jeugd vervulde hem; en een groot medelijden zwol in hem aan met zijn zoon, en met zoovelen van zijn slag.

„Beste jongen,” zei hij eindelijk, „je praat van dingen, waar je zelfs geen voor gevoel van hebt.... De huwelijksliefde is zoo onafzienbaar prachtig.... Laat me voor één keer eens met je praten, van mensch tot mensch.... Ik wil me niet voor een heilige uitgeven, die ik niet ben....”

Hij zweeg even, sprak dan door met een wat moeilijke, maar ruige oprechtheid. „Kijk, ik heb in de, om 't zoo te noemen, doffe plekken van mijn huwelijk met je moeder, ook mijn zwakheden gehad.... maar ik heb die nooit anders beschouwd dan als de gebeurlijkheden van een al te overdadige natuur. De natuur is immers verkwistend in alles! Maar de groote liefde voor je moeder.... die werd er bijna nog brandender door. En dan, die ontzaglijke rijkdom in de liefde, in al de tijdperken van de liefde.... De bewondering, de eerbied voor je vrouw, als ze een kind in zich draagt, de aanbiddelijke aandoenlijkheid, die ze dan heeft! De razende vreugde, als je kind geboren wordt! De heerlijkheid, 'r te zien met het zachte kinderkopje aan 'r lieve borst.... En dan weer de glorie-rijke vernieuwing, net of heel je leven opnieuw begint, maar toch weer anders, dieper.... En zoo gaat het door, je liefde groeit, je liefde wordt hoe langer hoe vaster en warmer. Er rijpt zooveel herinnering tusschen je beiden.... het is net of je samen woont in een vertrouwlijken gloed, die om je heen is en binnen in je schijnt.... en die niemand weet dan jullie beiden alleen.... En dan de kinderen, die je samen hebt, die uit je beiden zijn voortgekomen, die van je allebei zijn.... Geloof me, in een echte, groote liefde is oneindig meer „variatie”, om het eens drastisch uit te drukken, dan in al jullie ongestadige amours. De ware liefde kent wel twintig heel verschillende liefden achtereenvolgens, en door elkaar heen, in de ééne groote. Jullie, die zoo veelzijdig en wijd meent te zijn in jullie moderne superioriteit, wat is er voor verschil in jullie diverse passies? Waar komt jullie „uitleven” feitelijk op neer? Dat jullie je nóóit „uit”leeft, maar altijd weer van voren af aan begint, altijd weer bij hetzelfde punt. Zoo kom jullie nooit verder....

„Weet je, hoe 't eigenlijk is — we hebben het laatste jaar samen zulke mooie concerten gehoord —: de echte liefde, dat is net een sonate in ver-